

नेपाल ट्रेड युनियन काँग्रेस-स्वतन्त्रको
विधान - २०६४

प्रस्तावना

नेपालको श्रमिक आन्दोलनको गौरवशाली इतिहासलाई श्रम संसारको वदलिंदो परिस्थिति र २१ औं शताब्दीको विकसित ट्रेड युनियन आन्दोलनमा रुपान्तरण गर्ने प्रतिवद्धता व्यक्त गर्दै,

श्रमिकहरूको वलिदानिपूर्ण संघर्ष र जन अभिमतद्वारा स्थापित संघीय एवं समावेशी लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको सर्वमान्य शासन पद्धतिको संस्थागत विकास, दिगो शान्ति, मानव अधिकार, संगठन स्वतन्त्रता, प्रेस स्वतन्त्रता, ट्रेड युनियन अधिकार, नीति निर्माणका सम्पूर्ण तहमा श्रमिकको प्रतिनिधित्व जस्ता श्रमिकहरूको आधारभूत अधिकारको सुनिश्चितता गर्नु पर्ने महसुस गरिएकोले

औपचारिक एवं अनौपचारिक क्षेत्रमा कार्यरत आम श्रमजीवी वर्गको वर्गीय हितको रक्षा र संगठित श्रमशक्तिका माध्यमबाट श्रमिकहरूको आर्थिक सामाजिक राजनीति जीवनस्तर उकास्नका निम्ति,

श्रमजीवी जनताको समुन्नतिको बाधकको रुपमा रहेको गरीबीलाई न्यूनिकरण गर्दै नेपालको भौगोलिक परिवेश र विद्यमान मानव संसाधनको अत्यधिक उपयोग गरी उद्योग व्यवसायलाई समृद्ध तुल्याउने खालको रोजगारीको अवसर सिर्जना गरी सुमधुर औद्योगिक सम्बन्धको विकास र प्रवर्द्धन गर्ने मान्यताका साथ वर्तमान विश्व परिवेशमा देखिएको अन्तर्राष्ट्रिय वित्तीय संस्थाहरूले लिएका श्रमिक हित विरोधी नीति र त्यसबाट पर्ने प्रभावलाई चिर्दै श्रमको सम्मान एवं उचित मूल्य भुक्तान गर्ने व्यावसायिक संस्कृति र संस्कारको विकास गर्ने उद्देश्य राख्दै,

स्वतन्त्र ट्रेड युनियन आन्दोलनको अवधारणा अनुरूप ट्रेड युनियनको सञ्चालन, मर्यादित कामको प्रत्याभूति, श्रमिकहरूको सामाजिक सुरक्षा, सामाजिक संरक्षण र सामाजिक न्यायको प्रत्याभूति, वर्गीय विषमताको अन्त्य र समतामूलक समाजको निर्माणका निम्ति प्रजातान्त्रिक मूल्य, मान्यता र संस्कारलाई आत्मसात गर्ने श्रमजीवीहरूको सशक्त एवं प्रभावशाली एकीकृत ट्रेड युनियन महासंघको निर्माण गर्दै नेपालका सम्पूर्ण श्रमिक एवं श्रमिक संगठनहरूलाई संयुक्त ट्रेड युनियनको मूल प्रवाहमा समाहित गर्ने उत्कट आकांक्षाका साथ,

आ-आफ्नो स्थापनाकाल देखि नै दुवै महासंघले अंगीकार गरेको आदर्श, मूल्य, मान्यतालाई आत्मसात गर्दै सामूहिक नेतृत्वमा आधारित कार्य प्रणाली, आन्तरिक प्रजातन्त्रको संस्थागत विकास एवं विधि सम्मत प्रकृयाको अवलम्बन र पारदर्शितापूर्ण कार्य प्रणालीका माध्यमबाट ट्रेड युनियन सञ्चालन गर्ने प्रतिवद्धता जाहेर गर्दै,

नेपालको मजदुर आन्दोलनको इतिहासमा अग्रणी भूमिका निर्वाह गर्दै लामो समयदेखि श्रमिकको वर्गीय हक, हित र अधिकारका निम्ति संघर्षरत श्रमजीवी वर्गको प्रतिनिधि संस्था **नेपाल ट्रेड युनियन का“ग्रेस (NTUC)** तथा औपचारिक एवं अनौपचारिक अर्थतन्त्रमा संलग्न श्रमिकहरूलाई संगठित गरी स्वतन्त्र ट्रेड युनियन आन्दोलनका माध्यमबाट श्रमिकहरूको उत्थानका निम्ति क्रियाशील श्रमजीवीहरूको संवाहक संस्था **नेपाल प्रजातान्त्रिक ट्रेड युनियन महासंघ (DECONT)** वर्तमान विश्व ट्रेड युनियन आन्दोलन र नेपालको परिवर्तित परिस्थितिलाई आत्मसात गर्दै आम श्रमिकहरूको चाहना र भावना अनुरूप एकीकृत ट्रेड युनियन महासंघको रुपमा रुपान्तरित हुने प्रतिवद्धताका साथ नेपालको ट्रेड युनियन आन्दोलनमा समर्पित समस्त श्रमजीवी वर्गको आकाङ्क्षा र चाहनाको उच्च सम्मान एवं कदर गर्दै दुवै महासंघहरू स्वतन्त्र, समावेशी, प्रजातान्त्रिक एवं एकीकृत श्रमिक संगठनको रुपमा रुपान्तरित भई श्रमिकको सामाजिक न्याय, समानता र स्वतन्त्रताका लागि एक आपसमा एकाकार भई महासंघको संचालन र व्यवस्थापनका निम्ति एकता महाधिवेशन मार्फत यो अन्तरिम विधान तर्जुमा गरी तत्काल लागू हुने गरी घोषणा गरिएको छ ।

परिच्छेद - १

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ-

१.१ यस विधानको नाम “नेपाल ट्रेड युनियन काँग्रेस-स्वतन्त्र” को विधान, २०६४ रहने छ।

१.२ यो विधान “नेपाल ट्रेड युनियन काँग्रेस-स्वतन्त्र” को एकता महाधिवेशनद्वारा पारित भएको मितिदेखि लागू हुनेछ।

२. परिभाषा-

विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस विधानमा,

२.१ “श्रमिक” भन्नाले नेपाल अधिराज्यभित्रका विविध प्रकृतिका सरकारी वा गैर सरकारी प्रतिष्ठान, कार्यालय वा व्यवसायमा शारिरिक वा मानसिकरूपले काम गरे वापत पारिश्रमिक अथवा मजदूरी प्राप्त गर्ने कामदार कर्मचारी वा जीविकोपार्जनका लागि आफ्नै लगानीमा कामदार भई काम गर्ने स्वरोजगारमा संलग्न व्यक्ति समेतलाई सम्भन्नु पर्दछ।

२.२ “राष्ट्रिय संघ” भन्नाले विधानको दफा ७.५.१ बमोजिमको संघलाई सम्भन्नु पर्छ।

२.३ “आवद्ध संघ” भन्नाले विधानको दफा ६.१ (क) बमोजिमको आवद्ध संघहरूलाई सम्भन्नु पर्छ।

२.४ “पदाधिकारी” भन्नाले कार्य समितिका सदस्य समेतलाई सम्भन्नुपर्छ।

२.५ “राष्ट्रिय समिति” भन्नाले “नेपाल ट्रेड युनियन काँग्रेस-स्वतन्त्र” को राष्ट्रिय कार्य समितिलाई जनाउँछ।

२.६ “कार्य समिति” भन्नाले “नेपाल ट्रेड युनियन काँग्रेस-स्वतन्त्र” को जिल्ला, क्षेत्रीय र राष्ट्रिय समितिलाई सम्भन्नुपर्छ।

२.७ “अधिवेशन” भन्नाले नेपाल ट्रेड युनियन काँग्रेस-स्वतन्त्र” को इकाई, जिल्ला अधिवेशन, क्षेत्रीय अधिवेशन तथा राष्ट्रिय महाधिवेशनलाई सम्भन्नु पर्छ।

२.८ “समिति” भन्नाले “नेपाल ट्रेड युनियन काँग्रेस-स्वतन्त्र” अन्तर्गत तोकिएको समितिलाई सम्भन्नु पर्छ।

२.९ “विभाग” भन्नाले दफा १६.१० बमोजिमको विषयगत विभागलाई सम्भन्नु पर्छ।

२.१० “सम्मेलन” भन्नाले दफा १०.४ बमोजिमका सम्मेलनलाई सम्भन्नु पर्छ।

२.११ “महासंघ” भन्नाले दफा ३ बमोजिम स्थापित नेपाल ट्रेड युनियन काँग्रेस-स्वतन्त्रलाई सम्भन्नु पर्छ।

२.१२ “कार्यसम्पादन समिति” भन्नाले कार्य समितिको नियमित बैठक नबसेको अवधिमा गरिने कार्य सम्पादन गर्नका लागि दफा १६ बमोजिम गठित समितिलाई जनाउनेछ।

२.१३ “अन्तरिम व्यवस्था” भन्नाले एकीकृत महासंघको नियमित महाधिवेशन नभएसम्मको अवधिलाई जनाउँनेछ।

२.१४ “परिषद् भन्नाले” दफा ९ बमोजिमको परिषद् लाई जनाउँनेछ।

२.१५ “तोकिए” वा “तोकिए बमोजिम” भन्नाले यस विधानमा उल्लेखित विभिन्न दफा उपदफामा उल्लेख भएको वा यस विधानको अधीनमा रही बनेका नियम विनियमहरूमा उल्लेख भएका कुराहरूलाई समेत जनाउदछ।

परिच्छेद - २

३. स्थापना र कार्यालय :

३.१ “नेपाल ट्रेड युनियन काँग्रेस-स्वतन्त्र” नामको एक महासंघ स्थापना हुनेछ।

३.२ “नेपाल ट्रेड युनियन काँग्रेस-स्वतन्त्र” लाई अंग्रेजीमा Nepal Trade Union Congress-Independent भनिनेछ।

३.३ “नेपाल ट्रेड युनियन काँग्रेस-स्वतन्त्र” लाई छोटकरीमा ने.ट्रे.यु.कां.-स्वतन्त्र वा NTUC-I भनिनेछ।

३.४ “नेपाल ट्रेड युनियन काँग्रेस-स्वतन्त्र” राष्ट्रिय समितिको कार्यालय काठमाण्डौ उपत्यकामा, क्षेत्रीय समिति र जिल्ला समितिको कार्यालय सम्बन्धित क्षेत्र र सम्बन्धित जिल्लाभित्र समितिले तोकेको स्थानमा रहनेछ।

४. स्वशासित संगठित संस्था हुने :

४.१ महासंघ अविच्छिन्न उत्तराधिकारवाला स्वशासित एवं संगठित संस्था हुनेछ।

४.२ महासंघले व्यक्ति सरह चल अचल सम्पति उपभोग गर्न, धितो बन्धक राख्न, विक्रि गर्न वा हक हस्तान्तरण गर्न सक्नेछ।

४.३ महासंघले आफ्नो नामवाट कसै उपर नालिस उजुर गर्न र कसैले यस उपर सोहि नामवाट नालिस उजुर गर्न सक्नेछ।

४.४ महासंघको आफ्नो छुट्टै प्रतिक चिन्ह (लोगो), छाप र भण्डा अनुसूचिमा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ।

५. उद्देश्य :

५.१ लोकतान्त्रिक प्रणालीमा मात्र श्रमिकले आफ्नो अधिकारको रक्षा एवं उपभोग गर्न सक्ने हुँदा मुलुकमा लोकतान्त्रिक प्रणालीको स्थायित्व र विकासका साथै श्रमिक वर्गमा प्रजातान्त्रिक संस्कारको विकासको निम्ति क्रियाशील रहने।

५.२ श्रमिकको वर्गीय एवं पेशागत हक हित र अधिकारको संरक्षण एवं सम्बर्धन गर्ने।

५.३ मुलुकमा संघीय, समावेशी, लोकतान्त्रिक प्रणालीको संस्थागत विकासमा योगदान पुर्याउने।

५.४ श्रमिक वर्गको आर्थिक, राजनीतिक, एवं सामाजिक स्तर उच्च राख्न क्रियाशील रहने।

- ५.५ समान लक्ष्य र सिद्धान्तका राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरु बीच सुमधुर सम्बन्ध स्थापित गरी श्रमिक हितका निम्ति आपसी सहयोगको परिचालन गर्ने गराउने ।
- ५.६ विश्वशान्ति, मानवअधिकार, ट्रेड यूनियन अधिकार, सांगठनिक स्वतन्त्रता र पर्यावरणीय संरक्षणका निम्ति प्रत्यनशील रहने ।
- ५.७ श्रमिक र व्यवस्थापन बीच सुमधुर औद्योगिक सम्बन्ध विकासका लागि प्रयासरत रहने ।
- ५.८ बेरोजगारीको अन्त्य र रोजगार एवं सीपमूलक व्यवसायको विकासमा जोड दिने ।
- ५.९ श्रमिकको वृत्ति विकासका निम्ति राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय स्तरका तालीम गोष्ठी तथा सेमिनारको संचालन र सहभागिता गर्ने गराउने ।
- ५.१० ट्रेड यूनियन आन्दोलनमा युवा तथा महिलाको पहुँच र सहभागितामा बृद्धि गर्ने ।
- ५.११ बृहत् एवं एकीकृत ट्रेडयूनियन आन्दोलनको संस्थागत विकास र विस्तारका निम्ति सदैव अग्रसर रहने ।
- ५.१२ राज्यको नीति निर्माण तथा निर्णय प्रकृत्यामा श्रमिकको सहभागिता र प्रतिनिधित्वको सुनिश्चितताका निम्ति आवश्यक पहल गर्ने ।
- ५.१३ औपचारिक तथा अनौपचारिक अर्थतन्त्रमा संलग्न श्रमजीवीहरुलाई संगठित गरी ट्रेड यूनियनको दायरामा ल्याउन क्रियाशिल रहने ।
- ५.१४ आर्थिक विषमताको अन्त्य र समतामूलक समाजको निर्माणमा जोड दिने ।
- ५.१५ श्रमिकको सामाजिक सुरक्षा एवं कल्याणकारी कार्यक्रमको संचालन र सामाजिक न्यायको प्रत्याभूति गर्न गराउन प्रयत्नशील रहने र सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धि कानून निर्माणका लागि पहल गर्ने ।
- ५.१६ देशका समस्त श्रमिकहरु र श्रमिक संस्थाहरुलाई एकीकृत गरी साझा ट्रेड यूनियन आन्दोलनलाई अधि बढाउन प्रयासरत रहने ।
- ५.१७ स्वतन्त्र ट्रेड यूनियन आन्दोलनको विकास र प्रवर्द्धनमा जोड दिने ।
- ५.१८ मर्यादित कामको प्रत्याभूति दिलाउनका निम्ति प्रयत्नशील रहने ।

परिच्छेद - ३

६. सदस्यता प्राप्ति र शुल्क:

६.१ संस्थागत सदस्यता :

- (क) महासंघको विधान स्वीकार गरी यससंग आवद्ध हुन आवेदन दिने एकै प्रकृतिको काममा संलग्न श्रमिकहरुको राष्ट्रिय संघलाई महासंघको राष्ट्रिय समितिले प्रवेश शुल्क रु. १००१/- लिई संस्थागत सदस्यता प्रदान गर्न सक्नेछ । तर सोको अनुमोदन राष्ट्रिय महाधिवेशन, सम्मेलन वा परिषद्मा गराउनुपर्नेछ ।
- (ख) ६.१(क) बमोजिम महासंघसंग आवद्ध संघका केन्द्रीय समितिहरुले कुल सदस्य संख्याको आधारमा प्रति सदस्य वार्षिक शुल्क रु. १२/-का दरले हुन आउने रकम महासंघको राष्ट्रिय समितिलाई एक मुष्ठ बुझाउनु पर्नेछ ।
- (ग) दफा ६.१ (क) र ६.२ अर्न्तगतका सदस्यहरुले समेत तोकिए बमोजिम रकम बुझाई सदस्य बन्न सक्नेछन् । यस सम्बन्धमा छुट्टै विनियम बनाई व्यवस्थित गरिने छ ।

६.२ सदस्यता सम्बन्धि विशेष व्यवस्था :

- (क) ट्रेड यूनियन आन्दोलनमा समाहित भएका एवं ट्रेड यूनियनको भावना र उद्देश्य पुरा गर्ने हेतुले महासंघको विधानलाई स्विकार गरी सदस्य बन्न इच्छुक व्यक्तिका लागि जिल्ला समितिहरु मार्फत सदस्यता प्रदान गर्ने गरी विशेष व्यवस्था गरिनेछ ।
- (ख) ६.२(क) बमोजिम सदस्यता लिएको व्यक्ति जिल्ला अधिवेशनको स्वतः प्रतिनिधि हुनेछ ।
- (ग) ६.२(ख) बमोजिम अधिवेशन प्रतिनिधिको संख्या सम्पूर्ण जिल्ला अधिवेशन प्रतिनिधिको एक प्रतिशत भन्दा बढी हुने छैन ।

६.३ मानार्थ सदस्य :

श्रमिकहरु तथा श्रमिक कल्याण सम्बन्धि अध्ययन, अनुसन्धान तथा त्यस सम्बन्धि व्यवसायमा विशेष योगदान पुर्याउने स्वदेशी वा विदेशी व्यक्ति वा संस्था वा श्रमिकहरुको पेशागत हक हित तथा ट्रेड यूनियनको विकासमा योगदान पुर्याउने कुनै स्वदेशी वा विदेशी व्यक्ति वा संस्था वा विना कुनै शर्त श्रमिक कल्याण वा महासंघको विकासका लागि उल्लेखनीय आर्थिक तथा भौतिक सहयोग प्रदान गर्ने व्यक्ति वा संस्थालाई महासंघको राष्ट्रिय समितिले मानार्थ सदस्यता प्रदान गर्न सक्नेछ । तर यस्तो मानार्थ सदस्यको मताधिकार रहने छैन ।

६.४ सदस्यता नवीकरण :

दफा ६.१ (ख) एवं ६.२ (क) बमोजिमका सदस्यहरुले प्रत्येक वर्षको अषाढ मसान्तसम्म नवीकरण गराउनु पर्नेछ ।

६.५ पदाधिकारी एवं सदस्यताको समाप्ति :

यस विधानमा अन्यत्र जे सुकै लेखिएको भए तापनि देहायको अवस्थामा पदाधिकारीको पद वा सदस्यता समाप्त हुनेछ ।

- (क) आफ्नो पदबाट राजिनामा दिएमा ।

- (ख) तोकिएको समय भित्र सदस्यता नविकरण नगरेमा ।
- (ग) विधान विपरित कार्य गरेको महासंघबाट प्रमाणित भएमा ।
- (घ) मगज बिग्रिएमा ।
- (ङ) मृत्यु भएमा ।

६.६ पदाधिकारी र आवद्ध संघको आचरण :

महासंघको प्रत्येक पदाधिकारी एवं आवद्ध संघले देहाय बमोजिमको आचरण पालना गर्नुपर्नेछ ।

- (क) महासंघको हित, उद्देश्य र विधान प्रति प्रतिबद्ध रहने ।
- (ख) महासंघको गोपनीयता भंग गर्न नहुने ।
- (ग) महासंघका नीति निर्णय एवं निर्देशनको पालना गर्नु पर्ने ।
- (घ) महासंघको संबर्द्धन, सुदृढीकरण र उद्देश्य पूर्तिमा सक्रिय रहने ।
- (ङ) श्रमिकको हित प्रतिकूल ठहरिने क्रियाकलापमा संलग्न हुनु नहुने ।

६.७ आचरण विरुद्धको कारवाही :

महासंघको कुनै पदाधिकारी तथा सदस्य वा आवद्धसंघले उपदफा ६.६ बमोजिमको आचरण पालन नगरेको भन्ने कुनै सदस्यबाट सप्रमाण उजुरी पर्न आएमा सम्बन्धित समितिले सो सम्बन्धमा जाँचबुझ गर्न लगाउन सक्नेछ । यसरी जाँचबुझ गर्दा निजको आचरण सन्तोषजनक नभएको पाइएमा सो समितिले आवद्ध संघको हकमा दूई तिहाइ र पदाधिकारीको हकमा बहुमतको निर्णयबाट स्पष्टिकरण, चेतावनी, नसिहत, निलम्बनको कारवाही गर्न सक्ने छ । यसरी कारवाही गर्नुअघि सफाईको मौकाबाट बञ्चित गरीने छैन ।

परिच्छेद - ४

७. आवद्धसंघ सम्बन्धि व्यवस्था

- ७.१ नेपाल ट्रेड युनियन कांग्रेस-स्वतन्त्रमा आवद्ध भएका राष्ट्रिय संघहरूको सामूहिक स्वरूप नै नेपाल ट्रेड युनियन कांग्रेस-स्वतन्त्र हो ।
- ७.२ महासंघले समान प्रकृतिका श्रमिकहरू संलग्न भएर बनेका राष्ट्रिय संघहरूलाई यस विधान बमोजिम आवद्ध भएको सदस्यता प्रदान गरेपछि मात्र त्यस्ता संघहरू महासंघमा आवद्ध भएको मानिने छ । यसको अनुमोदन त्यसपछि बस्ने परिषद् वा सम्मेलन वा महाधिवेशनबाट गराउनु पर्नेछ ।
- ७.३ कुनै आवद्धसंघले महासंघको विधानको हित, नीति, निर्देशन विपरित कार्य गरेको ठहर भएमा महासंघले आवद्ध राष्ट्रिय संघको आवद्धता समेत रद्द गर्न सक्नेछ ।
- ७.४ उपदफा ७.२ मा जसुकै लेखिएको भए तापनि एकै प्रकृतिको काममा संलग्न श्रमिकहरूको एकभन्दा बढी राष्ट्रिय संघलाई महासंघले आवद्धता दिने छैन । तर आवश्यकतानुसार त्यस्ता संघहरूको एकिकरण, समायोजन वा छुट्टै परिषद् (Council) निर्माण गरिने छ । परिषद्को गठन विनियम बमोजिम हुनेछ ।
- ७.५.१ महासंघसंग आवद्धता लिन चाहने राष्ट्रिय संघहरूले देहाय बमोजिमको शर्तहरू पालन गरेको हुनुपर्नेछ ।
 - (क) ५००० सदस्य भएको हुनु पर्ने । वा
 - (ख) अनौपचारिक क्षेत्रको हकमा कम्तीमा ५०० जना कामदारहरू सदस्य भएको हुनु पर्ने ।
 - (ग) औपचारिक क्षेत्रमा कम्तीमा ५० वटा प्रतिष्ठान गठन भएको हुनु पर्ने ।
 - (घ) कम्तीमा ट्रेड युनियन ऐनमा व्यवस्था भएको संख्यामा जिल्ला समिति गठन भएको हुनु पर्ने ।
- ७.५.२ महासंघसंग आवद्धता प्राप्त कुनै राष्ट्रिय संघले आवद्धता फिर्ता लिन चाहेमा सम्बन्धित राष्ट्रिय संघको अधिवेशनका दुई तिहाई प्रतिनिधिहरूले निर्णय गरेमा आवद्धता फिर्ता लिन सक्नेछ ।
- ७.६ **आवद्ध संघको अधिकार**

यस विधानको अधीनमा रही महासंघका प्रत्येक आवद्धसंघलाई निम्न अधिकारहरू प्राप्त हुनेछन् ।

 - (क) समान मताधिकार ।
 - (ख) समान वाक स्वतन्त्रता ।
 - (ग) निर्णयमा सहभागिताको समान अधिकार ।
 - (घ) रकम लेखाजोखा गर्ने समान अधिकार ।
 - (ङ) प्रजातान्त्रिक निर्वाचनहरूमा भाग लिने समान अधिकार ।
- ७.७ **आवद्ध संघको दायित्व :**
 - (क) महासंघसंग आवद्ध राष्ट्रिय संघहरू स्वतन्त्र संघको रूपमा संगठित भएतापनि महासंघको नीति तथा उद्देश्य विपरित कार्य गर्न पाउने छैनन् । आवद्ध राष्ट्रिय संघको विधान महासंघको विधानसंग बाँझिएमा बाँझिएको हदसम्म अमान्य हुनेछ ।
 - (ख) राष्ट्रिय संघहरूले आफ्नो कार्य समिति, परिषद् वा अधिवेशनद्वारा निर्धारित भएको नीति तथा कार्यक्रमहरू महासंघको राष्ट्रिय समिति, क्षेत्रीय समिति र जिल्ला स्तर भए जिल्ला समितिमा अवगत गराउनु पर्नेछ ।

- (ग) राष्ट्रिय संघहरूले आफ्नो विधानको अधिनमा रही विनियमहरू बनाउन सक्नेछ । सोको जानकारी महासंघलाई गराउनु पर्नेछ ।
- (घ) राष्ट्रिय संघहरूले आफूलाई महासंघको अभिन्न अंगको रूपमा अङ्कित गर्नेछ ।
- (ङ) राष्ट्रिय संघहरूले संचालन गर्ने राष्ट्रिय स्तरको कार्यक्रमहरू महासंघको राष्ट्रिय समितिसँग, क्षेत्रीय स्तर र जिल्ला स्तरका भए महासंघको जिल्ला समितिसँग आपसी सहयोग र समन्वय गरि सञ्चालन गर्नेछ ।
- (च) राष्ट्रिय संघहरूले आफ्ना सबै सदस्यहरूको सदस्यता कार्ड, परिचय पत्र र लेटर प्याडमा प्रष्ट बुझिने गरी नेपाल ट्रेड युनियन काँग्रेस-स्वतन्त्रसंगको आवद्धता उल्लेख गर्ने छन् ।
- (छ) राष्ट्रिय संघहरूले सो संघका सदस्यको नामावली र सदस्यता बापत महासंघलाई बुझाउनुपर्ने रकम तोकेको समयभित्र बुझाउने छन् ।
- (ज) राष्ट्रिय संघहरूले आफ्नो अधिवेशन महासंघले तोकेको समयमा गर्नुपर्नेछ ।
- (झ) राष्ट्रिय संघहरूले आफ्नो अधिवेशन प्रत्येक ४ वर्षमा अनिवार्य रूपमा गर्नुपर्नेछ ।
- (ञ) आवद्ध संघ भित्रको आपसी विवादको समाधान सहज रूपमा नभएमा महासंघको निर्देशनको पालना गर्नुपर्नेछ ।
- (ट) आवद्ध संघहरूले आफ्ना सांगठनिक संरचनाहरूलाई सम्भव भएसम्म “नेपाल ट्रेड युनियन काँग्रेस-स्वतन्त्र” को संरचनासँग मेलखाने गरी बनाउनु पर्नेछ ।

परिच्छेद - ५

८ महासंघको स्वरूप :

८.१ महासंघको संगठनात्मक स्वरूप देहाय बमोजिम हुनेछ ।

- (क) जिल्ला समिति
- (ख) क्षेत्रीय समिति
- (ग) राष्ट्रिय समिति

८.२ जिल्ला समिति :

- (क) अध्यक्ष-१, उपाध्यक्ष-२(महिला समितिको अध्यक्ष पदेन), सचिव-१, कोषाध्यक्ष-१ र सदस्यहरू-८, अध्यक्षद्वारा मनोनित २ जना र महिला समितिबाट २ जना पदेन गरी जम्मा १७ जनाको जिल्ला समिति गठन गर्नेछ ।
- (ख) आवद्ध संघका जिल्ला समितिका अध्यक्षहरू जिल्ला समितिका पदेन सदस्य हुनेछन् ।

८.३ क्षेत्रीय समिति :

८.३.१ क्षेत्रीय अधिवेशनले आफूमध्येबाट निर्वाचन गरी अध्यक्ष-१, उपाध्यक्ष-२ (महिला समितिका अध्यक्ष पदेन), सचिव -१, कोषाध्यक्ष-१, सदस्य-८, अध्यक्षबाट अधिवेशन प्रतिनिधि मध्येबाट मनोनित २ जना र महिला समितिबाट २ जना पदेन गरी जम्मा १७ सदस्यीय क्षेत्रीय समिति गठन गर्नेछ ।

- (क) पूर्व क्षेत्र (मेची, कोशी र सगरमाथा अञ्चल)
- (ख) मध्य क्षेत्र (जनकपुर र नारायणी अञ्चल)
- (ग) बागमती क्षेत्र (बागमती अञ्चल)
- (घ) पश्चिम क्षेत्र (गण्डकी, लुम्बीनी र धौलागिरी अञ्चल)
- (ङ) मध्य पश्चिम क्षेत्र (राप्ती, भेरी र कर्णाली अञ्चल)
- (च) सुदुर पश्चिम क्षेत्र (सेती र महाकाली अञ्चल)

८.३.२ सम्बन्धित क्षेत्रका महासंघका जिल्ला अध्यक्ष र आवद्ध संघका क्षेत्र हेर्ने उपाध्यक्षहरू वा क्षेत्रीय अध्यक्षहरू पदेन सदस्य हुनेछन् ।

८.३.३ कुनै पनि क्षेत्रको क्षेत्रीय समिति गठन हुन सम्बन्धित क्षेत्रको कम्तिमा ६६ प्रतिशत जिल्ला समितिको गठन र विस्तार भएको हुनु पर्नेछ ।

८.४ राष्ट्रिय समिति :

(क) राष्ट्रिय महाधिवेशनले आफूमध्येबाट निर्वाचन गरी अध्यक्ष-१, वरिष्ठ उपाध्यक्ष-१, उपाध्यक्ष-३ (महिला समितिको अध्यक्ष पदेन), महासचिव-१, उपमहासचिव-३, कोषाध्यक्ष-१, सह-कोषाध्यक्ष-१, सदस्य- १७, अध्यक्षद्वारा महाधिवेशन प्रतिनिधि मध्येबाट मनोनित ४ र महिला समितिबाट निर्वाचित ३ जना गरी जम्मा ३५ जनाको राष्ट्रिय समिति गठन गर्नेछ ।

(ख) क्षेत्रीय अध्यक्षहरू राष्ट्रिय समितिका पदेन सदस्य रहने छन् ।

(ग) आवद्ध राष्ट्रिय संघका अध्यक्षहरू राष्ट्रिय समितिका पदेन सदस्य रहने छन् ।

८.५ पदावधि :

(क) नेपाल ट्रेड युनियन काँग्रेस-स्वतन्त्रको पदाधिकारीहरूको पदावधि निर्वाचन भएको मितिदेखि ४ वर्षको हुनेछ ।

९. परिषद :

९.१ जिल्ला परिषद:

देहाय बमोजिमका पदाधिकारीहरु सम्मिलित भई प्रत्येक वर्षको एक पटक बस्ने बैठक नै जिल्ला परिषद हो ।

- (क) जिल्ला समितिका पदाधिकारीहरु ।
- (ख) प्रत्येक आवद्ध संघबाट जिल्ला समितिका अध्यक्ष समेत ४ जना ।
- (ग) जिल्ला भित्रका प्रतिष्ठानस्तरका ट्रेड यूनियनका अध्यक्षहरु ।
- (घ) महिला समितिबाट अध्यक्ष समेत ४ जना ।

९.२ क्षेत्रीय परिषद

देहाय बमोजिमका पदाधिकारीहरु सम्मिलित भई प्रत्येक वर्षको एक पटक बस्ने बैठक नै क्षेत्रीय परिषद हो ।

- (क) क्षेत्रीय समितिका पदाधिकारीहरु
- (ख) सम्बन्धित जिल्ला समितिका अध्यक्ष समेत ४ जना ।
- (ग) आवद्ध संघका क्षेत्रीय समितिका अध्यक्ष समेत ४ जना ।
- (घ) सम्बन्धित क्षेत्रबाट प्रतिनिधित्व गर्ने राष्ट्रिय समितिको पदाधिकारीहरु ।
- (ङ) सम्बन्धित क्षेत्रबाट प्रतिनिधित्व गर्ने महिला समितिका पदाधिकारीहरु ।

९.३ राष्ट्रिय परिषद :

देहाय बमोजिमका पदाधिकारी सम्मिलित भै दफा ११.१ बमोजिम बस्ने बैठकनै राष्ट्रिय परिषद् हो ।

- (क) राष्ट्रिय समितिका पदाधिकारीहरु ।
- (ख) महासंघको क्षेत्रीय समितिबाट अध्यक्ष समेत ४ जना ।
- (ग) केन्द्रीय महिला समितिका अध्यक्ष समेत ४ जना ।
- (घ) आवद्ध संघको राष्ट्रिय समितिबाट अध्यक्ष समेत ४ जना ।
- (ङ) महासंघको प्रत्येक जिल्ला समितिका अध्यक्षहरु ।
- (च) जिल्ला महिला समितिको अध्यक्ष-१, क्षेत्रीय महिला समितिको अध्यक्ष र सचिव गरी २ जना ।

१०. अधिवेशनको गठन :

१०.१ जिल्ला अधिवेशन :

महासंघको जिल्ला अधिवेशन देहाय बमोजिम निर्वाचित भई आएका सदस्यहरुबाट हुनेछ ।

१०.१.१ आवद्ध संघको जिल्लामा रहेको कूल सदस्य संख्याको आधारमा देहाय बमोजिमको संख्यामा निर्वाचित भई आएका सदस्यहरु

- (क) २५ जना सम्ममा -१ जना ।
- (ख) प्रत्येक २५ जनामा थप १ जना ।

१०.१.२ दफा ६.२ बमोजिमका सदस्यहरु ।

१०.१.३ जिल्ला अधिवेशन प्रत्येक ४ वर्षमा बस्नेछ ।

१०.१.४ आवद्ध राष्ट्रिय संघको जिल्ला समितिका अध्यक्षहरु जिल्ला अधिवेशनका पदेन प्रतिनिधि रहनेछन् तर पदेन प्रतिनिधिहरु जिल्ला समितिको कुनै पनि पदमा उम्मेदवार बन्ने योग्य मानिने छैनन् ।

१०.२. क्षेत्रीय अधिवेशन :

१०.२.१ महासंघको जिल्ला अधिवेशनबाट कुल सदस्य संख्याको आधारमा देहाय बमोजिम निर्वाचित भई आएका सदस्यहरुबाट क्षेत्रीय अधिवेशन गठन हुनेछ ।

- (क) २५० सम्ममा १ जना ।
- (ख) २५१ देखि माथि प्रत्येक २५० जनामा थप १ जना ।

१०.२.२ महासंघको सम्बन्धित क्षेत्र भित्रका जिल्ला अध्यक्षहरु र जिल्ला महिला समितिका अध्यक्षहरु ।

१०.२.३ आवद्ध संघको सम्बन्धित क्षेत्र भित्रका केन्द्रीय उपाध्यक्ष वा क्षेत्रीय अध्यक्षहरु ।

१०.२.४ सम्बन्धित क्षेत्रबाट प्रतिनिधित्व गर्ने महासंघका राष्ट्रिय समितिका पदाधिकारीहरु ।

१०.३ राष्ट्रिय महाधिवेशन :

महासंघको राष्ट्रिय महाधिवेशनको गठन देहाय बमोजिम निर्वाचित भई आएका सदस्यहरुबाट हुनेछ ।

१०.३.१ महासंघसंग आवद्ध राष्ट्रिय संघको सदस्य संख्याको आधारमा देहाय बमोजिमको संख्यामा निर्वाचित भई आएका सदस्यहरु :

- (क) ५०० सम्म १ जना ।
- (ख) ५०१ देखि माथि प्रत्येक ५०० मा थप १ जना ।

१०.३.२ नेपाल ट्रेड युनियन काँग्रेस-स्वतन्त्रको जिल्ला अधिवेशनबाट कूल सदस्य संख्याको आधारमा देहाय बमोजिम निर्वाचित भई आएका सदस्यहरु ।

(क) ५०० सम्म १ जना ।

(ख) ५०१ देखि माथि प्रत्येक ५०० सम्म थप १ जना ।

१०.३.३ जिल्ला अध्यक्षहरु, क्षेत्रीय अध्यक्षहरु र आवद्ध संघका अध्यक्षहरु पदेन प्रतिनिधि रहने छन् तर पदेन प्रतिनिधिहरु राष्ट्रिय समितिको कुनै पनि पदमा उम्मेदवार बन्नका लागि योग्य हुने छैनन् ।

१०.४ राष्ट्रिय सम्मेलन :

महासंघको राष्ट्रिय महाधिवेशन पछिको दोस्रो वर्ष राष्ट्रिय सम्मेलन हुनेछ । दफा १०.३ बमोजिमको राष्ट्रिय महाधिवेशनका प्रतिनिधिहरु नै यस सम्मेलनको प्रतिनिधि हुनेछन् ।

परिच्छेद - ६

११. परिषद्, सम्मेलन र अधिवेशनका प्रकृयाहरु सम्बन्धी व्यवस्था :

११.१ नियमित परिषद्, सम्मेलन र अधिवेशन सम्बन्धी व्यवस्था:

- (क) महासंघको परिषद्को बैठक अधिवेशन पछिको पहिलो र तेस्रो वर्ष कार्य समितिले तोकेको समय र स्थानमा बस्नेछ ।
- (ख) महासंघको अधिवेशन सम्बन्धित कार्य समितिले प्रत्येक ४ वर्षमा बोलाउनु पर्नेछ र राष्ट्रिय महाधिवेशन सम्पन्न भएको बढीमा २ वर्ष भित्र राष्ट्रिय सम्मेलन बोलाउनु पर्नेछ ।
- (ग) खण्ड (क) र (ख) बमोजिम परिषद् वा सम्मेलन वा अधिवेशन बोलाउदा ठाँउ, मिति र छलफलका विषयहरु समेत उल्लेख गरी कम्तीमा ३० दिन अगावै सम्बन्धित सदस्यहरुलाई जानकारी दिनुपर्नेछ ।
- (घ) सम्बन्धित परिषद्, सम्मेलन वा अधिवेशनमा ५० प्रतिशत भन्दा बढी सदस्यहरु उपस्थित भएमा परिषद्, सम्मेलन वा अधिवेशनको गणपुरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।
- (ङ) पहिलो पटक बोलाएको अधिवेशन, सम्मेलन वा परिषद्मा दफा (घ) बमोजिम गणपुरक संख्या नपुगेमा १५ दिनको समय दिई दोस्रो पटक परिषद्, सम्मेलन वा अधिवेशन बोलाइनेछ । जसमा एकतिहाई सदस्यहरु उपस्थित भए पनि गणपुरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।

११.२ आकस्मिक वा विशेष अधिवेशन सम्बन्धि व्यवस्था :

- (क) महासंघको सम्बन्धित अधिवेशनका कम्तीमा २५ प्रतिशत सदस्यहरुले कारण खुलाई लिखित रुपमा विशेष अधिवेशन बोलाउन सम्बन्धित कार्यसमितिलाई अनुरोध गरेमा वा कार्य समितिका दुई तिहाई सदस्यले कारण खुलाई विशेष अधिवेशन बोलाउने निर्णय गरेमा तिन महिना भित्रमा विशेष वा आकस्मिक अधिवेशन बोलाउनुपर्नेछ ।
- (ख) विशेष अधिवेशनको कार्यविधि उपदफा ११.१ मा उल्लेख भए बमोजिम नै हुनेछ ।

१२. छलफल र निर्णय :

- (क) अधिवेशन, सम्मेलन वा परिषद्को अध्यक्षता सम्बन्धित कार्य समितिको अध्यक्षले र निजको अनुपस्थितिमा बरिष्ठ उपाध्यक्ष वा उपाध्यक्षले गर्नेछ । अध्यक्ष, बरिष्ठ उपाध्यक्ष वा उपाध्यक्षको अनुपस्थितिमा सम्बन्धित कार्य समितिका सदस्यहरुले आफू मध्येबाट छानेको पदाधिकारीले अध्यक्षता गर्नेछ ।
- (ख) अधिवेशन, सम्मेलन वा परिषद्मा छलफल गरिने सबै विषयहरु प्रस्तावको रुपमा पेश गर्नुपर्नेछ ।
- (ग) छलफलको क्रममा गोप्य वा खुल्ला मतदान हुँदा उपस्थित भई मतदान गर्ने सदस्यहरुको बहुमत प्राप्त रायलाई अधिवेशन, सम्मेलन वा परिषद्को निर्णय मानिनेछ । मत बराबर हुन गएमा अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले निर्णायक मत दिन सक्नेछ ।

१३. निर्णय पुस्तिका राख्नु पर्ने :

अधिवेशन, सम्मेलन वा परिषद्मा भएको काम कारवाहीको विषयमा एउटा निर्णय पुस्तिका तयार गरी अध्यक्षता गर्ने व्यक्ति र अधिवेशन वा परिषद्मा उपस्थित कम्तीमा दुई जना सदस्यहरुद्वारा प्रमाणित गराई सम्बन्धित कार्य समितिका महासचिव वा सचिवले अध्यावधिक गराई राख्नु पर्नेछ ।

१४. निर्णयको जानकारी दिनुपर्ने :

महासंघको राष्ट्रिय, क्षेत्रिय र जिल्ला परिषद्, सम्मेलन वा अधिवेशनमा भएका निर्णयहरुको जानकारी १५ दिन सम्बन्धित निकाय र सदस्यहरुलाई सम्बन्धित समिति मार्फत दिनुपर्नेछ ।

१५. अधिवेशन, सम्मेलन र परिषद्मा पेश गरिने विषयहरु :

- १५.१ (क) वार्षिक प्रतिवेदन ।
(ख) वार्षिक योजना तथा कार्यक्रम ।
(ग) वार्षिक बजेट ।
(घ) लेखा परीक्षकको नियुक्ति तथा निजको पारिश्रमिक ।
(ङ) लेखा परीक्षण प्रतिवेदन ।
(च) कर्मचारीको दरबन्दी श्रृजना र निजको पारिश्रमिक, सुविधा एवं सेवाका शर्तहरु तोक्ने र
(छ) महासंघको विधान अन्तर्गत बनाउने विनियम
(ज) अन्य आवश्यक विषयहरु ।

१५.२ महासंघको विधान संशोधन प्रस्ताव राष्ट्रिय महाधिवेशनमा मात्र पेश गरिनेछ ।

परिच्छेद - ७

१६. परिषद, अधिवेशन, सम्मेलन, र समितिको गठन काम कर्तव्य र अधिकार :

१६.१. जिल्ला परिषद्, क्षेत्रीय परिषद् र राष्ट्रिय परिषद् :

- (क) कार्य समितिले एक वर्षमा गरेका काम कारवाहीको मूल्याकन गर्ने ।
(ख) कार्य समितिले पेश गरेको कार्यक्रम तथा वार्षिक बजेट माथि छलफल गरी स्वीकृत गर्ने र आगामी वर्षका लागि कार्यक्रम स्वीकृत गर्ने ।
(ग) लेखा परीक्षकको वार्षिक प्रतिवेदन उपर छलफल र निर्णय गर्ने ।
(घ) नियमानुसार प्रस्तुत हुन आएका प्रस्तावहरु उपर विचार विमर्श र निर्णय गर्ने ।
(ङ) आन्तरिक कार्य व्यवस्थापनका लागि नीति निर्धारण गर्ने ।
(च) आवद्धता सम्बन्धि निर्णयको अनुमोदन सम्बन्धि प्रस्ताव प्रस्तुत गर्ने ।

१६.२. जिल्ला अधिवेशन तथा क्षेत्रीय अधिवेशन :

- (क) समितिले गरेको काम कारवाहीको मूल्याकन गर्ने ।
(ख) नेपाल ट्रेड युनियन काँग्रेस-स्वतन्त्रको भावी कार्यक्रमहरुको तर्जुमा गर्ने ।
(ग) समितिको प्रतिवेदन, कार्यक्रम र लेखापरीक्षण गरिएको वार्षिक आय/व्ययको हिसाब उपर निर्णय गर्ने र आगामी वर्षको कार्यक्रम तथा बजेट स्वीकृत गर्ने ।
(घ) नियमानुसार प्रस्तुत हुन आएका प्रस्तावहरु उपर विचार विमर्श गर्ने र निर्णय गर्ने ।
(ङ) समिति र परिषदद्वारा विचार विमर्श हुनुपर्ने भनी प्रस्तुत गरेका अन्य प्रस्तावहरुमा छलफल र निर्णय गर्ने ।
(च) सम्बन्धित समितिको निर्वाचन गर्ने ।

१६.३ राष्ट्रिय महाधिवेशन

- (क) राष्ट्रिय समितिले गरेको काम कारवाहीको मूल्याकन गर्ने ।
(ख) महासंघको भावी कार्यक्रमहरुको तर्जुमा गर्ने ।
(ग) राष्ट्रिय समितिको प्रतिवेदन, कार्यक्रम र लेखापरीक्षण गरिएको वार्षिक आय/व्ययको हिसाब उपर छलफल र निर्णय दिने र आगामी वर्षको कार्यक्रम तथा बजेट स्वीकृत गर्ने ।
(घ) प्रस्तुत हुन आएका प्रस्तावहरु उपर विचार विमर्श गर्ने र निर्णय गर्ने ।
(ङ) राष्ट्रिय समिति, परिषद वा सम्मेलनद्वारा विचार विमर्श हुनुपर्ने भनी प्रस्तुत गरेका अन्य प्रस्तावहरुमा छलफल र निर्णय गर्ने ।
(झ) राष्ट्रिय समितिको निर्वाचन गर्ने ।
(च) आवद्धता सम्बन्धी निर्णयको अनुमोदन गर्ने ।
(छ) मातहतको समितिमा उठेको कुनै पनि मुद्दाको समाधान गर्ने ।
(ज) विधान संशोधन गर्ने ।

१६.४ राष्ट्रिय सम्मेलन

राष्ट्रिय समितिको निर्वाचन बाहेकका राष्ट्रिय महाधिवेशनले गर्ने सम्पूर्ण कार्यहरु गर्ने ।

१६.५. जिल्ला समिति

- (क) जिल्ला अधिवेशनले पारित गरेका कार्यक्रमहरु कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।
(ख) जिल्ला परिषदको आयोजना गर्ने र परिषदद्वारा पारित प्रस्तावहरु कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।
(ग) मातहतका समितिहरु बीच श्रमिक ऐक्यबद्धता कायम गराई विविध कार्यक्रमहरुको आयोजना गर्ने ।

- (घ) महासंघको नीति, निर्देशनहरु अवगत गराउने ।
- (ङ) साधारण सदस्यहरुको अभिलेख अध्यावधिक राख्ने ।
- (च) महासंघको विधान र नीतिको अधीनमा रही कोष अभिवृद्धिका लागि आर्थिक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने ।
- (छ) दीर्घकालीन र अल्पकालीन शैक्षिक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने ।
- (ज) सांगठनिक सुदृढीकरणका लागि आवश्यक कार्यहरु गर्ने ।
- (झ) श्रमिकहरुको व्यक्तिगत वा सामूहिक सौदाबाजी गर्नु पर्दा आवश्यकता हेरी वार्ताकारहरुको व्यवस्था गर्ने ।
- (ञ) आवश्यकता अनुसार विविध कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्न जिल्ला समितिले आवश्यकता अनुसार तय गरेका निकायका पदाधिकारी तथा सदस्यको जिम्मेवारी तथा पदावधि तोक्ने ।
- (ट) लेखा परिक्षकको नियुक्ति गर्ने ।
- (ठ) विधान विपरित काम गर्ने पदाधिकारी उपर अनुशासनको कारवाहीको निमित्त राष्ट्रिय समितिमा सिफारिस गर्ने ।
- (ड) दरबन्दी अनुसार कर्मचारी नियुक्ति गर्ने ।
- (ढ) समितिको बैठकका लागि आवश्यक कार्यविधिको निर्धारण गर्ने ।
- (ण) जिल्ला समितिको निर्वाचनका लागि निर्वाचन समितिको गठन गर्ने ।

१६.६. जिल्ला कार्य सम्पादन समिति:

- (क) जिल्ला समितिको अध्यक्षको अध्यक्षतामा अध्यक्ष-१, उपाध्यक्ष-२, सचिव-१, कोषाध्यक्ष-१ सदस्यहरु मध्येबाट २ समेत जम्मा ७ जना पदाधिकारी रहेको जिल्ला कार्य सम्पादन समिति रहनेछ ।

१६.७. क्षेत्रीय समिति

- (क) क्षेत्रीय परिषद्को आयोजना गर्ने र राष्ट्रिय समितिको प्रतिकूल नहुने गरी परिषद्द्वारा पारित प्रस्तावहरु कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।
- (ख) मातहतका समितिहरु बीच श्रमिक ऐक्यबद्धता कायम गराई विविध कार्यक्रमहरुको आयोजना गर्ने ।
- (ग) महासंघको नीति, निर्देशनहरु अवगत गराउने ।
- (घ) महासंघको विधान र नीतिको अधीनमा रही क्षेत्रीय कोष अभिवृद्धिका लागि आर्थिक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने ।
- (ङ) दीर्घकालीन र अल्पकालीन शैक्षिक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने ।
- (च) सांगठनिक सुदृढीकरणका लागि आवश्यक कार्यहरु गर्ने ।
- (छ) लेखा परिक्षकको नियुक्ति गर्ने ।
- (ज) विधान विपरित काम गर्ने पदाधिकारी उपर अनुशासनको कारवाहीका निमित्त राष्ट्रिय समितिमा सिफारिस गर्ने ।
- (झ) दरबन्दी अनुसार कर्मचारी नियुक्ति गर्ने ।
- (ञ) क्षेत्रीय समितिको बैठकका लागि आवश्यक कार्यविधिको निर्धारण गर्ने ।
- (ट) क्षेत्रीय समितिको निर्वाचनका लागि निर्वाचन समितिको गठन गर्ने ।

१६.८ क्षेत्रीय कार्य सम्पादन समिति

- (क) क्षेत्रीय समितिको अध्यक्षको अध्यक्षतामा अध्यक्ष-१, उपाध्यक्ष-२, सचिव-१, कोषाध्यक्ष-१ र सदस्यहरु मध्येबाट २ समेत जम्मा ७ जना पदाधिकारी रहेको क्षेत्रीय कार्य सम्पादन समिति रहनेछ ।

१६.९ राष्ट्रिय समिति

- (क) राष्ट्रिय महाधिवेशन र राष्ट्रिय सम्मेलनले तय गरेका नीति तथा कार्यक्रमहरु कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।
- (ख) राष्ट्रिय परिषद्, सम्मेलन र महाधिवेशनको आयोजना गर्ने ।
- (ग) राष्ट्रिय परिषद्, सम्मेलन र महाधिवेशनद्वारा पारित प्रस्तावहरु कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।
- (घ) साधारण सदस्यहरुको अभिलेख अध्यावधिक राख्ने ।
- (ङ) कोष अभिवृद्धिका लागि आर्थिक कार्यक्रम तय गरी कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।
- (च) महासंघको विधान विपरीत कार्य गर्ने सदस्य उपर जिल्ला र क्षेत्रीय समितिले गरेको सिफारिस माथि आवश्यक छानविन गरी अनुशासनको कार्यवाहीको अन्तिम निर्णय दिने ।
- (छ) आवश्यकता अनुसार राष्ट्रिय समितिको काम कारवाहीलाई सुचारुरूपले सञ्चालन गर्न कर्मचारीहरुको नियुक्ति गर्ने ।
- (ज) संस्थागत सदस्यताका लागि आवेदन दिने संघहरुलाई परिषद् वा महाधिवेशनबाट अनुमोदन गराउने गरी सदस्यता प्रदान गर्ने ।
- (झ) समितिको बैठक तथा कार्य सम्पादनका लागि कार्यविधिको निर्धारण गर्ने ।
- (ञ) दफा १७.९ बमोजिमको कार्य गर्ने ।
- (ट) व्यक्तिगत वा सामूहिक सौदाबाजी गर्नु परेका अवस्थामा वार्ताकारको भूमिका निर्वाह गर्ने ।
- (ठ) आगामी आर्थिक वर्षको बजेट विवरण राष्ट्रिय परिषद्, वा महाधिवेशनमा पेश गर्ने ।
- (ड) लेखा परिक्षकको नियुक्ति गर्ने ।

- (ढ) लेखा परीक्षण प्रतिवेदन परिषद वा महाधिवेशनमा पेश गर्ने ।
- (ण) आवश्यकता अनुसार विभाग र कर्मचारीका दरबन्दीहरूको विवरण परिषद् वा बैठकमा पेश गर्ने ।
- (त) अध्यक्षको राजिनामा स्वीकृत गर्ने ।
- (थ) राष्ट्रिय वा अन्तर्राष्ट्रिय सभा, सेमीनार र तालिममा प्रतिनिधि पठाउने ।
- (द) मातहतका समितिहरूलाई निर्देशन गर्ने ।
- (ध) विधान संशोधन सम्बन्धि प्रस्ताव प्रस्तुत गर्ने ।
- (न) आवद्ध संघमा असामान्य अवस्था सृजना भएमा सोको समाधान गर्ने ।

१६.१० राष्ट्रिय कार्यसम्पादन समिति:

- (क) राष्ट्रिय समितिका अध्यक्षको अध्यक्षतामा अध्यक्ष-१, बरिष्ठ उपाध्यक्ष-१, उपाध्यक्ष-३ (पदेन महिला उपाध्यक्ष समेत), महासचिव-१, उपमहासचिव-३, कोषाध्यक्ष-१, सह-कोषाध्यक्ष-१ र सदस्यहरू मध्येबाट ४ समेत जम्मा १५ जना पदाधिकारी रहेको राष्ट्रिय कार्य सम्पादन समिति रहनेछ ।
- (ख) राष्ट्रिय समितिको नियमित बैठक नबसेको अवधिमा राष्ट्रिय समितिले प्रयोग गर्ने कार्यकारिणी अधिकार राष्ट्रिय कार्य सम्पादन समितिले प्रयोग गर्नेछ । तर यसले गरेका निर्णयहरूलाई राष्ट्रिय समितिको बैठकबाट अनुमोदन गराउनु पर्नेछ ।
- (ग) राष्ट्रिय कार्य सम्पादन समितिको काम कारवाहीको सन्दर्भमा राष्ट्रिय समितिले विनियम बनाई लागू गर्न सक्नेछ ।

१६.११ विभागको गठन

आवश्यकता र औचित्यता हेरी राष्ट्रिय समितिले विभिन्न विषयगत विभागहरूको गठन गर्न सक्नेछ । सोको काम, कर्तव्य र अधिकार सम्बन्धित समितिले तोके बमोजिम हुनेछ ।

१७. कार्य समितिको बैठक र निर्णय :

१७.१ कार्य समितिको बैठक देहाय बमोजिम हुनेछ ।

- (क) राष्ट्रिय समितिको बैठक कम्तिमा ३ महिनामा १ पटक बस्नेछ ।
- (ख) क्षेत्रीय समितिको बैठक २ महिनामा १ पटक बस्नेछ ।
- (ग) जिल्ला समितिको बैठक कम्तिमा १ महिनामा १ पटक बस्नेछ ।
- (घ) राष्ट्रिय, क्षेत्रीय र जिल्ला कार्यसम्पादन समितिको बैठक कम्तिमा महिनामा एक पटक बस्नेछ । तर सम्बन्धित अध्यक्षले आवश्यक ठानी बोलाएमा जुनसुकै समयमा बैठक बस्नेछ ।

१७.२ कार्य समितिका २५ प्रतिशत सदस्यहरूले लिखितरूपमा कारण खोली बैठक बोलाउन अध्यक्ष समक्ष अनुरोध गरेमा राष्ट्रिय समिति र क्षेत्रीय समितिका हकमा ३० दिन र जिल्ला समितिका हकमा १५ दिन भित्र अनिर्वाय रूपमा बैठक बोलाउनु पर्नेछ ।

१७.३ अध्यक्षको अनुमति लिई बैठक बस्ने मिति, समय, स्थान र छलफलका विषयहरू तोकी राष्ट्रिय समितिका हकमा महासचिव, क्षेत्रीय र जिल्ला समितिका हकमा सचिवले बैठक बोलाउनेछ ।

१७.४ सम्बन्धित कार्य समितिका ५१ प्रतिशत भन्दा बढी सदस्यहरूको उपस्थिति भएमा बैठकको गणपूरक संख्या पुगेको मानिनेछ। तर ५१ प्रतिशत भन्दा कम सदस्यहरू उपस्थित भई दोस्रो पटक बैठक बस्नुपर्दा एक तिहाई सदस्यहरू उपस्थित भएमा पनि बैठकको गणपूरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।

१७.५ बैठकको अध्यक्षता सम्बन्धित समितिको अध्यक्षले गर्नेछन् । निजको अनुपस्थितिमा राष्ट्रिय समितिको हकमा बरिष्ठ उपाध्यक्ष, क्षेत्रीय वा जिल्ला समितिको हकमा उपाध्यक्षले अध्यक्षता गर्नेछन् । निजहरूको पनि अनुपस्थित भएमा राष्ट्रिय समितिको हकमा एक जना उपाध्यक्ष र क्षेत्र वा जिल्लाको हकमा पदाधिकारीहरूले आफूमध्येबाट छानेको एकजनाले बैठकको अध्यक्षता गर्नेछन् ।

१७.६ बैठकमा बहुमतको निर्णय मान्य हुनेछ । मत बराबर भएमा अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले निर्णायक मत दिन सक्नेछ ।

१७.७ बैठकमा भएका निर्णय अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिबाट प्रमाणित गराई राष्ट्रिय समितिको हकमा महासचिव, क्षेत्रीय र जिल्ला समितिको हकमा सचिवले अध्यावधिक गराई निर्णय पुस्तिका तयार गरी राख्नु पर्नेछ ।

१७.८ सम्बन्धित समितिका पदाधिकारी एवं सदस्यहरूलाई निर्णयको जानकारी महासचिव वा सचिवले अनिर्वाय रूपमा गराउनुपर्नेछ ।

१७.९ बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि कार्य समिति आफैले निर्धारण गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद - ८

१८ पदाधिकारीको व्यवस्था काम, कर्तव्य र अधिकार :

१८.१ अध्यक्ष :

- (क) महासंघको सम्पूर्ण कार्यको रेखदेख गर्ने ।
- (ख) सम्बन्धित परिषद्, सम्मेलन, अधिवेशन र समितिको बैठकको अध्यक्षता गर्ने ।

- (ग) मत बराबर भएमा निर्णायक मत दिने ।
- (घ) महासंघको हितका लागि नेतृत्व प्रदान गर्ने ।
- (ङ) सम्बन्धित समितिले गरेको निर्णयहरू कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।
- (च) अपभर्त आई पर्ने कार्यको सन्दर्भमा पछि बैठकमा निर्णय गराउने गरी अध्यक्षको हैसियतले निर्णय गर्ने गराउने ।
- (छ) महासंघको उद्देश्य प्राप्तिका लागि अन्य कार्यहरू गर्ने ।
- (ज) सम्बन्धित समितिका पदाधिकारी तथा सदस्यको राजिनामा स्वीकृत गर्ने ।
- (ञ) आवश्यक देखेमा मिति, स्थान, समय तोकी राष्ट्रिय समितिको हकमा महासचिव र क्षेत्रीय तथा जिल्ला समितिको हकमा सचिव मार्फत् आकस्मिक बैठक बोलाउने ।
- (ट) कार्यसम्पदन समितिको बैठकबाट अनुमोदन गराउने गरी भैपरी आउने कार्यका लागि राष्ट्रिय समितिका अध्यक्षले बढीमा रु. २५,०००/-, क्षेत्रीय समितिका अध्यक्षले बढीमा रु. १०,०००/- र जिल्ला समितिका अध्यक्षले बढीमा रु. ५,०००/- सम्म रकम खर्च गर्न सक्ने छन् ।
- (ठ) महासंघले सञ्चालन गरेको योजना तथा कार्यक्रमहरूको सुपरिवेक्षण, मूल्याङ्कन तथा रेखदेख गर्ने ।
- (ड) राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सभा, सम्मेलन वा अधिवेशनमा प्रतिनिधित्व गर्ने ।

१८.२ बरिष्ठ उपाध्यक्ष :

- (क) अध्यक्षको अनुपस्थितिमा अध्यक्षले गर्ने सबै कार्यहरू गर्ने ।
- (ख) अध्यक्षको कार्यमा आवश्यक सहयोग पुर्याउने ।
- (ग) महासंघको उद्देश्य प्राप्तिका निम्ति आवश्यक कार्य गर्ने ।
- (घ) संगठन सुदृढीकरण कार्यमा प्रयत्नशील रहने
- (ङ) समितिको नीति निर्णय कार्यान्वयन गर्न सक्रिय रहने ।
- (च) समितिले तोकेको कार्य गर्ने ।

१८.३ उपाध्यक्ष :

राष्ट्रिय समितिका उपाध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार

- (क) अध्यक्ष र बरिष्ठ उपाध्यक्षको अनुपस्थितिमा निजहरूले गरिआएको सम्पूर्ण कार्य गर्ने ।
- (ख) संगठन सुदृढीकरण कार्यमा प्रयत्नशील रहने ।
- (ग) यस विधानमा उल्लेखित उद्देश्य प्राप्तिका निम्ति आवश्यक कार्य गर्ने ।
- (घ) महासंघले तोकेको कार्य गर्ने ।
- (ङ) समितिको नीति निर्णय कार्यान्वयन गर्न सक्रिय रहने ।
- (च) महिला समितिको अध्यक्षको हैसियतबाट प्रतिनिधित्व गर्ने पदेन उपाध्यक्षले उल्लेखित कार्यका अतिरिक्त महिलाहरूको अधिकार प्रवर्द्धनमा सक्रिय रहने ।

१८.४ राष्ट्रिय समितिका महासचिव, क्षेत्रीय र जिल्ला समितिका सचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार :

- (क) महासंघको दैनिक कार्य सुचारुरूपले सञ्चालन गर्न मातहतका समितिलाई निर्देशन दिने ।
- (ख) अध्यक्षको परामर्श लिई समितिको बैठक बोलाउने, निर्णय पुस्तिकाहरू राख्ने ।
- (ग) अध्यक्षको परामर्श लिई महासंघको बार्षिक योजना तर्जुमा गर्ने गराउने तथा कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।
- (घ) अध्यक्षको परामर्श लिई बैठकको लागि प्रस्ताव तयार गर्ने ।
- (ङ) महासचिवले क्षेत्रीय समिति तथा जिल्ला समितिमा भएका काम कारवाहीको सुपरीवेक्षण, अनुगमन र मूल्याङ्कन गरी कार्य समितिलाई जानकारी गराउने ।
- (च) महासंघको कामका लागि पछि राष्ट्रिय कार्य सम्पादन समितिबाट अनुमोदन गराउने गरी राष्ट्रिय समितिका महासचिवले बढीमा रु. १५,०००/-, क्षेत्रीय समितिका सचिवले बढीमा रु. ५,०००/- र जिल्ला समितिका सचिवले बढीमा रु. ३,०००/- सम्म खर्च गर्न सक्नेछन् ।
- (छ) महासंघले सञ्चालन गरेका योजना तथा कार्यक्रमहरूको सुपरिवेक्षण तथा मूल्याङ्कन गरी कार्य समितिमा जानकारी गराउने ।
- (ज) आवद्ध राष्ट्रिय संघ तथा विभिन्न समितिहरूमा पत्र व्यवहार गर्ने ।
- (झ) सदस्यहरूको अभिलेख अध्यावधिक राख्न व्यवस्था मिलाउने ।
- (ञ) साङ्गठनिक सुदृढीकरणका लागि आवश्यक कार्यहरू गर्ने गराउने ।

१८.५ उपमहासचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार :

- (क) महासचिवको कार्यमा सहयोग गर्ने ।
- (ख) महासचिवको निर्देशनमा महासंघको दैनिक प्रशासनिक कार्यको रेखदेख र नियन्त्रण गर्ने ।
- (ग) महासचिवको अनुपस्थितिमा निजले गरी आएका कार्यहरू गर्ने ।

- (घ) राष्ट्रिय समितिले तोके बमोजिम क्रमशः संगठन, नीति योजना तथा कार्यक्रम र प्रशासन सम्बन्धी कार्य गर्ने ।
- (ङ) यस विधानमा उल्लेखित उद्देश्य प्राप्तिका निम्ति आवश्यक कार्य गर्ने ।
- (च) साङ्गठनिक सुदृढीकरणका लागि आवश्यक कार्यहरू गर्ने गराउने ।
- (छ) समितिले तोकेको अन्य काम गर्ने ।

१८.६ कोषाध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार :

- (क) महासंघको आर्थिक कारोबर तथा भौतिक सम्पत्तिको रेखदेख, नियन्त्रण र बन्दोवस्त गर्ने ।
- (ख) महासंघको वार्षिक बजेट र त्यसको बाँडफाँड सम्बन्धि विवरण समितिको स्वीकृतमा तयार गर्ने र अधिवेशन, सम्मेलन तथा परिषदमा पेश गरी स्वीकृत गराउने ।
- (ग) महासंघको रकम, दैदस्तुर आदि असुल उपर गर्ने गराउने ।
- (घ) महासंघको आर्थिक सुदृढीकरणका लागि विभिन्न योजना तर्जुमा गर्ने ।
- (ङ) मातहतको समितिको आर्थिक स्थितिको निरीक्षण गर्ने गराउने ।
- (च) महासंघको चल र अचल सम्पत्तिको अभिलेख तयार गर्ने गराउने ।
- (छ) महासंघलाई आर्थिकरूपमा आत्म निर्भर बनाउन प्रत्यनशिल रहने ।
- (ज) महासंघ भित्र आर्थिक अनुशासन कायम गर्ने गराउने ।
- (झ) आर्थिक कारोवारहरूको लेखा परीक्षण गराउने ।
- (ञ) समितिले तोकेको अन्य कार्यहरू गर्ने ।
- (ट) महासंघको कामका लागि पछि राष्ट्रिय कार्य सम्पादन समितिबाट अनुमोदन गराउने गरी राष्ट्रिय समितिका कोषाध्यक्षले बढीमा ७,०००/- क्षेत्रीय समितिका कोषाध्यक्षले ५,०००/- र जिल्ला समितिका कोषाध्यक्षले २,०००/- सम्म खर्च गर्न सक्नेछन् ।

१८.७ सह-कोषाध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार :

- (क) कोषाध्यक्षको कार्यमा सहयोग गर्ने ।
- (ख) महासंघको आर्थिक स्थिति मजबूत बनाउन प्रयत्नशिल रहने ।
- (ग) कोषाध्यक्षको अनुपस्थितिमा कोषाध्यक्षले गर्ने कार्य गर्ने ।
- (घ) महासंघले तोकेको अन्य कार्य गर्ने ।

१८.८ सदस्यको काम, कर्तव्य र अधिकार

- (क) समितिको बैठकमा नियमित रूपमा भाग लिने ।
- (ख) समितिको निर्णय कार्यान्वयन गर्न सक्रिय रहने ।
- (ग) साङ्गठनिक सुदृढीकरणका लागि आवश्यक कार्यहरू गर्ने गराउने ।
- (ग) समितिले तोकेको अन्य कार्य गर्ने ।

परिच्छेद - ९

१९. पदको रिक्तता र पूर्ति सम्बन्धि व्यवस्था :

१९.१ पद रिक्त हुने : देहायको अवस्थामा पदाधिकारी एवं सदस्यको पद रिक्त हुनेछ ।

- (क) सम्बन्धित आवद्धसंघमा सदस्यता कायम नरहेमा । तर कुनै कारणबस सेवाबाट अवकाश भएको कारणले सदस्य नरहेको भए निजको बाँकी पदावधि सम्म निज साविकको पदबाट हट्ने छैन ।
- (ख) राजीनामा स्वीकृत भएमा ।
- (ग) मगज बिग्रिएको प्रमाणित भएमा ।
- (घ) मृत्यु भएमा ।
- (ङ) समितिको बैठक बस्ने सूचना पाएर पनि लगातार तिन पटक सम्म बिना सूचना समितिमा अनुपस्थित भएको कारणले समितिले निजलाई हटाउने निर्णय गरेमा । तर यसरी सदस्यता समाप्त गर्नु पूर्व सम्बन्धित व्यक्तिलाई आफ्नो सफाईको उचित मौका दिनु पर्नेछ ।
- (च) एक वर्ष वा सो भन्दा बढी अवधिका लागि विदेश गएमा तर महासंघले पठाएको हकमा लागू हुनेछैन ।
- (छ) दफा ३८ बमोजिम महाअभियोग वा अविश्वासको प्रस्तावले हटाइएमा ।
- (ज) महासंघको कुनै समितिको पदाधिकारी एकै समयमा सो भन्दा माथिल्लो समितिको पदाधिकारीमा निर्वाचित हुन गएमा तल्लो समितिको पद स्वतः रिक्त हुनेछ ।

१९.२ रिक्त पदको पूर्ति : समितिको ५० प्रतिशत भन्दा बढी पद रिक्त हुन आएमा बाँकी पदाधिकारीले अधिवेशन बोलाई रिक्त पदको पूर्ति गरिनेछ । तर एक वर्षभन्दा कम अवधि बाँकी रहेको अवस्थामा भने बाँकी रहेका पदाधिकारीहरूले नै कार्य सञ्चालन गर्नेछन् ।

२०. निर्वाचन :

- (क) महासंघको कार्य समितिको निर्वाचन प्रक्रिया तोकिए बमोजिम हुनेछ ।
- (ख) कुनै पनि समितिको निर्वाचन विनियम बमोजिम गठित निर्वाचन समितिले गराउनेछ ।

परिच्छेद - १०

२१. आर्थिक व्यवस्था :

- २१.१ महासंघको आफ्नो एउटा छुट्टै कोष रहनेछ, जसमा देहाय बमोजिमको रकम रहनेछ ।
 - (क) सदस्यता शुल्क बापत उठेको रकम ।
 - (ख) आवद्धता शुल्क बापत प्राप्त रकम ।
 - (ग) राष्ट्रिय, अन्तर्राष्ट्रिय सरकारी तथा गैह्र सरकारी संघ संस्थाबाट प्राप्त अनुदान वा सहयोग रकम ।
 - (घ) महासंघको लागि उठाइएको वा आर्जेको रकम ।
 - (ङ) विभिन्न कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्दा प्राप्त रकम ।
 - (च) मानार्थ सदस्यताबाट प्राप्त रकम ।
- २१.२ महासंघको सम्पूर्ण खर्च उपदफा २१.१ बमोजिमको कोषबाट व्यहोरिनेछ ।
- २१.३ नेपाल सरकारबाट स्वीकृत प्राप्त कुनै पनि बैंक तथा वित्तिय संस्थामा महासंघको नाममा खाता खोलिने छ ।
- २१.४ उपदफा २१.३ बमोजिमको खाता सञ्चालन सम्बन्धमा कोषाध्यक्षको हस्ताक्षर अनिर्वाय रहने गरी राष्ट्रिय समितिको हकमा अध्यक्ष वा महासचिव, क्षेत्रीय र जिल्ला समितिको हकमा अध्यक्ष वा सचिव मध्ये एकको संयुक्त हस्ताक्षरबाट गरिनेछ ।
- २१.५ खाता सञ्चालक मध्ये कसैको उपदफा १९.१ बमोजिम पद रिक्त हुन आएमा पदको पूर्ति नहुन्जेल सम्बन्धित समितिले निर्णय गरे बमोजिम हुनेछ ।

२२. लेखा र लेखापरीक्षण :

- २२.१ महासंघको आर्थिक कारोबारको लेखा दोहोरो लेखा प्रणाली (Double entry system) बमोजिम हुनेछ ।
- २२.२ प्रत्येक वर्ष नेपाल सरकारद्वारा स्वीकृत लेखापरीक्षकद्वारा महासंघको आर्थिक कारोबारको लेखा परीक्षण गराई त्यसको प्रतिवेदन सम्बन्धित अधिवेशन, सम्मेलन वा परिषदमा पेश गराउनु पर्नेछ ।
- २२.३ लेखा परीक्षकको नियुक्ति र पारिश्रमिक सम्बन्धित अधिवेशन वा सम्मेलन वा परिषदले तोके बमोजिम हुनेछ ।
- २२.४ प्रत्येक समितिले आर्थिक कारोबारको सम्पूर्ण श्रेस्ता अध्यावधिक राख्नुपर्नेछ र आन्तरिक लेखापरीक्षण गराउनु पर्नेछ । आर्थिक आय-व्ययको विवरण जिल्ला समिति, क्षेत्रीय समितिले प्रत्येक वर्ष राष्ट्रिय समितिमा अनिर्वाय रूपमा पठाउनु पर्नेछ ।
- २२.५ महासंघको अर्थ सम्बन्धी अन्य व्यवस्था आर्थिक विनियममा तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

२३. रकमको बाँडफाँट

- २३.१ महासंघको कुनै खास उद्देश्यका लागि उठाएको रकम बाँडफाँट सम्बन्धित समितिले निश्चित गरे बमोजिम हुनेछ ।
- २३.२ सदस्यता शुल्क बापत उठेको रकम महासंघको केन्द्रमा पठाउनु पर्नेछ र सो रकम मध्येबाट केन्द्रले ५० प्रतिशत जिल्लामा, २५ प्रतिशत क्षेत्रमा पठाई बाँकी २५ प्रतिशत केन्द्रमा राखिने छ ।
- २३.३ मातहतका समिति वा आवद्धसंघलाई राष्ट्रिय समितिले आवश्यकता अनुसार बजेट प्रदान गर्नेछ ।

परिच्छेद - ११

२४. निष्पक्ष सुनुवाई :

२४.१ निष्पक्ष सुनुवाई सम्बन्धी व्यवस्था :

- (क) महासंघका विभिन्न समितिका पदाधिकारी एवं आवद्धसंघका पदाधिकारी विरुद्धको उजुरीको सुनुवाई सम्बन्धित समिति एवं आवद्ध संघमा हुनेछ ।
- (ख) यसरी कुनै पनि पदाधिकारी एवं आवद्धसंघका पदाधिकारी विरुद्धको उजुरीमा सुनुवाई हुँदा निजलाई आफ्नो सफाई पेश गर्न मनासिब मौका दिनुपर्नेछ ।
- (ग) उपदफा २४.१ (क) मा उल्लेख भए बमोजिमका उजुरीको सुनुवाई हुँदा महासंघको राष्ट्रिय समितिद्वारा गरिएको निर्णय-उपर चित्त नबुझेमा सम्बन्धित परिषद् वा अधिवेशनमा पुनरावेदन गर्न सकिनेछ ।
- (घ) निष्पक्ष सुनुवाई सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद - १२

विविध

२५. विधानको संशोधन :

यस विधानमा लेखिएको कुनै कुरा संशोधन गर्न महाधिवेशनमा उपस्थित सदस्य मध्ये दुई तिहाई बहुमतले संशोधन प्रस्ताव पारित गरेको हुनुपर्दछ । तर प्रस्तावनाको मूल भावना विपरीत संशोधन गरिने छैन ।

२६. विधानको व्याख्या :

यो विधानमा भएको अस्पष्टतामा राष्ट्रिय समितिले गरेको निर्णय राष्ट्रिय परिषद् वा सम्मेलन वा अधिवेशनद्वारा अमान्य घोषित तथा संशोधन नभएसम्म अन्तिम तथा मान्य हुनेछ ।

२७. राजीनामा :

महासंघको कुनै अधिवेशन वा समितिका सदस्यहरूले सम्बन्धित अध्यक्ष समक्ष र समितिका अध्यक्षले समितिका बरिष्ठ उपाध्यक्ष वा उपाध्यक्ष मार्फत् समितिमा राजीनामा दिन सक्नेछन् ।

२८. सल्लाहकार समिति :

महासंघको उद्देश्य पूर्तिमा राष्ट्रिय समिति, क्षेत्रीय समिति वा जिल्ला समितिलाई सल्लाह प्रदान गर्न सम्बन्धित समितिले वढीमा ५ जना सदस्य रहेको एक सल्लाहकार समितिको गठन गर्न सक्नेछ ।

२९. नेपाल सरकारसंग सम्पर्क

महासंघले नेपाल सरकारसंग सम्बन्धित मन्त्रालय मार्फत् सम्पर्क राख्नेछ ।

३०. विनियम / उपनियम बनाउने अधिकार

यस विधानको उद्देश्य पूरा गर्नका लागि राष्ट्रिय परिषद् वा महाधिवेशनले आवश्यक विनियम बनाउन सक्नेछ ।

३१. महासंघको आधिकारिकता :

श्रमिकहरूको हक हितका लागि गठन भएको वा हुने कुनै प्रकारको आयोग, कमिशन तथा श्रमिकसंग सम्बन्धित ऐन नियमको तर्जुमा र संशोधन गर्ने कार्यदल वा यस्तै अन्य निकायमा प्रतिनिधित्व गर्न महासंघ आधिकारिक मानिने छ ।

३२. कर्मचारी सम्बन्धि व्यवस्था

३२.१ महासंघको काम कारवाही सुचारुरूपले संचालन गर्नका लागि आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित परिषद् वा सम्मेलन वा अधिवेशनले निर्धारित गरेको दरबन्दी भित्र रही कार्य समितिले कर्मचारीहरू नियुक्ति गर्न सक्नेछ ।

३२.२ उपदफा ३२.१ बमोजिम नियुक्ति हुने कर्मचारीको पारिश्रमिक सुविधा एवं सेवाको अन्य शर्तहरू सम्बन्धित परिषद् वा सम्मेलन वा अधिवेशनले तोके बमोजिम हुनेछ ।

३२.३ कर्मचारीहरूको सेवा र शर्तका सम्बन्धमा राष्ट्रिय समितिले आवश्यक कर्मचारी विनियम बनाई लागू गर्न सक्नेछ ।

३३. दायित्व र सम्पति सार्ने

नेपाल ट्रेड युनियन काँग्रेस र नेपाल प्रजातान्त्रिक ट्रेड युनियन महासंघको मातहतका समितिहरूको जिम्मा रहेको सम्पति र दायित्व यो विधान प्रारम्भ भएपछि नेपाल ट्रेड युनियन काँग्रेस-स्वतन्त्रको राष्ट्रिय समिति, क्षेत्रीय समिति र सम्बन्धित समितिमा स्वतः सार्नेछ ।

३४. पदाधिकारीको पारिश्रमिक सम्बन्धि व्यवस्था

महासंघको सबै समितिका पदाधिकारीहरूको पारिश्रमिक तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

३५. पदाधिकारीका लागि योग्यता

३५.१ महासंघ वा आवद्धसंघको सदस्यता कायम रहेको हुनुपर्ने ।

३५.२ नेपाली नागरिक हुनुपर्ने ।

३५.३ सम्बन्धित आवद्ध संघको सदस्यता लिएको एक वर्ष पूरा भएको हुनुपर्ने । तर यस विधान बमोजिम हुने पहिलो समितिको निर्वाचनमा यो बन्देज लागू हुने छैन ।

- ३५.४ महासंघको क्षेत्रीय समितिको उम्मेदवारको लागि जिल्ला समिति वा आवद्ध संघको क्षेत्रीय वा केन्द्रीय समितिमा एक अवधि कार्य सम्पन्न गरेको हुनुपर्नेछ । तर यस विधान बमोजिम हुने पहिलो समितिको निर्वाचन यो बन्देज लागू हुने छैन ।
- ३५.५ राष्ट्रिय समितिको पदाधिकारीका लागि उम्मेदवार हुन कम्तिमा आवद्ध संघको राष्ट्रिय समितिमा एक अवधि रहेको वा एक अवधि जिल्ला अध्यक्ष रहेको वा क्षेत्रीय समितिमा रही एक पदावधि कार्य गरेको हुनुपर्नेछ । तर यस विधान बमोजिम हुने पहिलो समितिको निर्वाचनमा यो बन्देज लागू हुने छैन ।
- ३५.६ दफा ६.२ को योग्यता पुरा भएको हुनुपर्नेछ ।
- ३५.७ एउटै व्यक्ति आवद्ध राष्ट्रिय संघको केन्द्रीय समिति तथा महासंघको जिल्ला समितिमा एकै समयमा बहाल रहने छैन । यदी बहाल रहेको पाईएमा पहिले बहाल रहेको पद स्वतः रिक्त भएको मानिने छ ।

३६. सपथ:

महासंघको विभिन्न समितिका अध्यक्षहरुले सम्बन्धित निर्वाचन समितिका प्रमुख समक्ष र अन्य पदाधिकारीहरुले आ-आफ्नो समितिको अध्यक्ष समक्ष अनुसूची ४ मा व्यवस्था भए बमोजिम सपथ लिनुपर्नेछ ।

३७. महाभियोग तथा अविश्वासको प्रस्ताव सम्बन्धि व्यवस्था

३७.१ महाअभियोगको प्रस्ताव

कुनै पनि समितिका पदाधिकारीले महासंघको उद्देश्य विपरीत काम गरेको प्रमाणित हुन आएमा त्यस्ता पदाधिकारीलाई सम्बन्धित अधिवेशनको दुई तिहाई बहुमतले महाअभियोगको प्रस्तावद्वारा निष्काशन गर्न सक्नेछ ।

३७.२ अविश्वासको प्रस्ताव

कुनै पनि समितिका पदाधिकारीले महासंघको उद्देश्य तथा हित विपरीत काम गरेको प्रमाणित भएमा वा सक्षम नेतृत्व प्रदान गर्न नसकेको भनी आकस्मिक वा विषेश अधिवेशनको बहुमतले अविश्वासको प्रस्ताव पारित गरी पदबाट हटाउन सक्नेछ ।

३८. अनुशासन सम्बन्धि व्यवस्था :

महासंघले आफ्नो सञ्चालन प्रकृतिलाई व्यवस्थित गर्न एक अनुशासन समितिको गठन गर्ने छ । समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार राष्ट्रिय समितिले तय गरेको विनियममा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ ।

३९. बाधा, अड्काउ, फुकाउ एवं सक्रमणकालिन अवस्था:

महासंघको प्रस्तावना र उद्देश्य प्राप्तिका लागि कुनै व्यवधान देखिएमा प्रस्तावना र उद्देश्यको प्रतिकूल नहुने गरि कुनै कार्य गर्न यस दफाको अधिकारको प्रयोग गर्दै गरिएको कार्य विधान बमोजिम गरिए सरह मान्य हुनेछ ।

३९.२ काम काबाही मान्य हुने : यो विधान लागू हुनु भन्दा अगाडी गठित नेपाल ट्रेड युनियन काँग्रेस र नेपाल प्रजातान्त्रिक ट्रेड युनियन महासंघको राष्ट्रिय, क्षेत्रीय र जिल्ला समितिले गरेको काम कारबाही यसै विधान बमोजिम गरे सरह मान्य हुनेछ । विधान बमोजिम निर्वाचन भई पहिलो राष्ट्रिय महाधिवेशनको बैठक नबस्दा सम्म यो विधान बमोजिम राष्ट्रिय परिषद् र राष्ट्रिय समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार तत्काल रहेको राष्ट्रिय समितिले र क्षेत्रीय परिषद् र क्षेत्रीय समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार तत्काल रहेको क्षेत्रीय समितिले र जिल्ला समितिको काम कर्तव्य र अधिकार जिल्ला समितिले प्रयोग गर्नेछ ।

परिच्छेद - १३

४०. अन्तरिम अवधिकालागि पदाधिकारी तथा सदस्यहरुको पद-समायोजन सम्बन्धि व्यवस्था :

एकीकृत महासंघको घोषणा पश्चात एकीकृत महासंघको नियमित महाधिवेशन नभएसम्मको अवधि लागि देहाय बमोजिमको सांगठनिक स्वरुप रहनेछ ।

४०.१ राष्ट्रिय समिति :

(क) अध्यक्ष-१,

(ख) सह-अध्यक्ष-१

(ग) नेपाल ट्रेड युनियन काँग्रेस र नेपाल प्रजातान्त्रिक ट्रेड युनियन महासंघ एकीकरणको घोषणा अघि दुवै महासंघको विधानमा व्यवस्था भए बमोजिम अध्यक्षहरु वाहेकका पदाधिकारी तथा सदस्यहरु स्वतः एकीकृत महासंघको पदाधिकारी तथा सदस्य हुनेछन् ।

(घ) दुवै महासंघसंग आवद्ध राष्ट्रिय संघका अध्यक्षहरु राष्ट्रिय समितिको पदेन सदस्य रहनेछन् ।

(ङ) दुवै महासंघका आवद्ध राष्ट्रियसंघहरुका अध्यक्षहरुले आफू मध्येवाट तय गरीएको सह-अध्यक्षहरु वा बरिष्ठ केन्द्रीय सदस्य समेत राष्ट्रिय समितिको पदेन सदस्य रहनेछन् ।

४०.२ अन्तरिम अवधिसम्मका लागि विधानमा जेसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि राष्ट्रिय समिति, क्षेत्रीय समिति, जिल्ला समिति, आवद्ध संघका सह-अध्यक्षहरुको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।

(क) अध्यक्षको अनुपस्थितिमा अध्यक्षले गर्ने सबै कार्यहरु गर्ने ।

(ख) अध्यक्षको कार्यमा आवश्यक सहयोग पुऱ्याउने ।

(ग) महासंघको सम्पूर्ण कार्यको रेखदेख एवं नीति तथा कार्यक्रमहरुको कार्यान्वयन गर्ने ।

(घ) महासंघको उद्देश्य प्रप्तिका निम्ति आवश्यक कार्य गर्ने ।

(ङ) राष्ट्रिय समितिले तोकेको अन्य कार्यहरु गर्ने ।

(च) एकता महाधिवेशनद्वारा जारी घोषणा पत्रमा उल्लेखित कार्यहरु गर्ने ।

४०.३ क्षेत्रीय समिति :

महासंघको अन्तरिम व्यवस्था अन्तर्गत पूर्वाञ्चल, मध्यमाञ्चल, पश्चिमाञ्चल, मध्य पश्चिमाञ्चल, सुदूर पश्चिमाञ्चल र बागमति क्षेत्र गरी ६ वटा क्षेत्रीय समिति रहने व्यवस्था गरिनेछ ।

(क) दुवै महासंघका सम्बन्धित क्षेत्रका क्षेत्रीय अध्यक्षहरु मध्येवाट अध्यक्ष-१

(ख) दुवै महासंघका सम्बन्धित क्षेत्रको क्षेत्रीय अध्यक्षहरु मध्येवाट सह-अध्यक्ष वा बरिष्ठ सदस्य-१

(ग) दुवै महासंघका सम्बन्धित क्षेत्रवाट प्रतिनिधित्व गर्ने पदाधिकारी तथा जिल्ला अध्यक्षहरु क्षेत्रीय समितिको पदेन सदस्यको रूपमा रहनेछन् ।

४०.४ जिल्ला समिति

(क) दुवै महासंघको सम्बन्धित जिल्लाका अध्यक्षहरु मध्येवाट सहमतिका आधारमा तय भएको अध्यक्ष-१ तथा सह-अध्यक्ष वा बरिष्ठ सदस्य-१

(ख) दुवै महासंघको एकीकरण अघि विधानमा व्यवस्था भएको जिल्ला अध्यक्षहरु वाहेकका पदाधिकारीहरु एवम सदस्यहरु स्वतः एकीकृत महासंघको जिल्ला समितिको पदाधिकारी तथा सदस्यहरुको रूपमा रहनेछन् ।

४०.५ आवद्ध राष्ट्रिय संघको संरचना समायोजन सम्बन्धि व्यवस्था :

४०.५.१ एकीकरण घोषणा अघि दुवै महासंघसंग आवद्ध राष्ट्रिय संघहरु स्वतः नेपाल ट्रेड युनियन काँग्रेस-स्वतन्त्रको राष्ट्रिय आवद्ध संघको रूपमा रहनेछन् ।

४०.५.२ (क) दुवै महासंघको समान उद्देश्य र प्रकृति मिल्ने खालको राष्ट्रिय आवद्ध संघहरुको एकीकरण तथा समायोजन पश्चात् निम्न बमोजिमका पदाधिकारी तथा सदस्यहरु आवद्ध राष्ट्रिय संघको पदाधिकारी तथा सदस्यहरु रहनेछन् ।

(ख) दुवै महासंघसंग आवद्ध राष्ट्रिय संघका अध्यक्षहरु मध्येवाट भएको अध्यक्ष-१ तथा सह-अध्यक्ष वा बरिष्ठ सदस्य-१

(ग) दुवै महासंघसंग आवद्ध राष्ट्रिय संघको एकीकरण घोषणा अघिको विधानमा व्यवस्था भएको अध्यक्ष वाहेकका पदाधिकारी तथा सदस्यहरु स्वतः एकीकृत महासंघसंग आवद्ध राष्ट्रिय संघको पदाधिकारी तथा सदस्यहरु हुनेछन् ।

४०.६ (क) समान प्रकृति र उद्देश्य मिल्ने तथा एकल प्रकृतिका आवद्ध राष्ट्रिय संघ तथा सो संघका पदाधिकारीहरु एकीकृत महासंघको स्वतः आवद्ध राष्ट्रिय संघ र सोको पदाधिकारी तथा सदस्य हुनेछन् ।

(ख) आवद्ध राष्ट्रिय संघ र सो अन्तर्गतको बाँकी संरचना तथा समायोजन सम्बन्धि व्यवस्था दुवै महासंघसंग आवद्ध राष्ट्रिय संघले तय गरे बमोजिम हुनेछ ।

४१. महिला समिति सम्बन्धी व्यवस्था : ने.ट्रे.यु.काँ.-स्वतन्त्र अन्तर्गत एउटा छुट्टै महिला समितिको गठन गरिनेछ । त्यस्को कार्यप्रणाली र संरचना ने.ट्रे.यु.काँ.-स्वतन्त्रको महिला समितिको विनियम बमोजिम हुनेछ । उक्त महिला समितिको जिल्ला, क्षेत्र र केन्द्रीय तहको अध्यक्ष यस विधान अनुरूपको जिल्ला, क्षेत्रीय र राष्ट्रिय समितिमा स्वतः पदेन उपाध्यक्ष हुनेछन् ।

४२. विधानमा जे लेखिएको भएतापनि घोषणा पत्रमा उल्लेख भएका कुराहरुको हकमा सोही बमोजिम हुनेछ ।

४३. अन्तरिम अवधिका लागी भएको व्यवस्था वाहेकको अन्य व्यवस्था यसै विधानमा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ ।

अनुसूची-१

छाप (दफा ४ को उपदफा ४.४ संग सम्बन्धित)

महासंघको छाप अण्डाकारको हुनेछ । छापको माथिल्लो भागमा नेपालीमा नेपाल ट्रेड युनियन काँग्रेस-स्वतन्त्र लेखिएको हुनेछ । बीचमा प्रतीक चिन्ह सहितको भण्डा र सो भण्डामुनी अंग्रेजीमा NTUC-I लेखिएको हुनेछ । साथै अंग्रेजीमा पनि यसै प्रकारको छाप हुनेछ ।

अनुसूची-२

प्रतीक चिन्ह (दफा ४ को उपदफा ४.४ संग सम्बन्धित)

सेतो पृष्ठभूमि भित्र ११ वटा दाँती भएको चक्र भित्र विश्व मानचित्रको मध्य भागमा मुठठी बाँधेको महिला र पुरुषको हातको बीचमा नेपालको नक्सा अंकित चिन्ह नै महासंघको प्रतीक चिन्ह हुनेछ ।

अनुसूची-३

भण्डा (दफा ४ को उपदफा ४.४ संग सम्बन्धित)

महासंघको भण्डा दुई रङ्गको हुनेछ । भण्डाको माथिल्लो भाग रातो तथा बीचको भाग सेतो र तल्लो भाग रातो हुनेछ । सेतो भागको बीचमा प्रतीक चिन्ह हुनेछ । तल्लो रातो भागमा संक्षिप्त नाम NTUC-I रहनेछ ।

अनुसूची-४

सपथ (दफा ३६ संग सम्बन्धित)

म ने. ट्रे. यु. काँ.-स्वतन्त्रको अधिवेशन, महाधिवेशन र समितिको ईश्वरको नाममा सत्य निष्ठापूर्वक यो सपथ लिन्छु कि, मैले जाने बुझेसम्म कसैको मुलाहिजा, दबाव र करकापमा नपरी ने. ट्रे. यु. काँ.-स्वतन्त्रको गोपनीयता कायम राखि सधैंभरि निष्ठापूर्वक यस संस्थाको उद्देश्य पूर्ति र निरन्तर सुदृढीकरणका लागि आफ्नो सामर्थ्यले भ्याएसम्म हरतरहले सेवारत रहनेछु ।

समाप्त

नेपाल ट्रेड युनियन काँग्रेस (NTUC) तथा नेपाल प्रजातान्त्रिक ट्रेड युनियन महासंघ (DECONT) का विच एकीकरण प्रकृयाको सन्दर्भमा मिति २०६४/११/१७ का दिन NTUC / DECONT एकीकरण कार्यदलको संयुक्त सचिवालय बिजुलीबजारमा निम्न पदाधिकारी (वार्ता समिति) हरुको उपस्थितिमा विधान मस्यौदा माथी छलफल भई प्रस्तावित विधान संयुक्त एकीकरण अधिवेशनमा प्रस्तुत गर्ने सहमतिमा पुगियो ।

उपस्थिति

कार्यदल

ने. ट्रे. यु. काँग्रेस (NTUC) का तर्फबाट

ने. प्र. ट्रे. यु. महासंघ (DECONT) का तर्फबाट

१. श्री पुष्कर आचार्य - वरिष्ठ उपाध्यक्ष
२. श्री रामजी कुँवर - उपाध्यक्ष
३. श्री अच्युतराज पाण्डे - महासचिव
४. श्री राजेन्द्र कुमार आचार्य - उप महासचिव
५. श्री गणेश प्रसाद निरौला - कोषाध्यक्ष
६. श्री महेन्द्र प्रसाद यादव - रा. स. सदस्य

१. श्री अयोध्या प्रसाद यादव - उप महासचिव
२. श्री ऋषभदेव घिमिरे - उप महासचिव
३. श्री ध्रुवचन्द्र गौतम - कोषाध्यक्ष
४. श्री राधाकान्त देव - उपाध्यक्ष
५. श्री चन्द्र प्रसाद ठकाल - उपाध्यक्ष